

AF-2531

M.A. (Final)

Term End Examination, 2017-18

SANSKRIT

Paper - II

ग्रंथ तथा चिंतक परम्परा

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 100

[Minimum Pass Marks : 36

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः।

1. नाट्येऽष्टौरसस्मृताः उक्तिरियं समीक्ष्यताम्।

अथवा

ध्वनिसम्बन्धिनमभाववादिनां मतं प्रस्तूयताम्।

2. अधस्तनेषु कमपि द्वयं व्याख्ययताम् :

(क) आन्वीक्षिकी त्रयी वार्ता दण्डनीतयश्चतस्तो
विद्या-इतिकौटिल्यः।

(ख) इयं सा काव्यमीमांसा, मीमांसा यत्र वाग्लवः।
वाग्लव न सजानाति न विजानाति यस्त्वमाम्॥

(2)

(ग) द्वा सुपर्णा सयुजा सखाया समान वृक्षं
परिषस्वजाते ।

तयोरन्यः पिप्पलं स्वाद्वत्ति अनश्नन्नन्यो
अभिचाकशीति ॥

(घ) चत्वारि शृङ्गा त्रयोऽस्य पादा, द्वे शीर्षे सप्त
इस्तासोऽस्य ।

त्रिधा वद्धो वृषभरोरवीति, महोदेवो
भर्त्यानाविवेश ॥

3. अधोलिखितेषु कावपि द्वौ प्रतिपादनीयौ :

(क) प्रतिभासयति या सा प्रतिमा, साच द्विधा-
कारयित्री भावयित्री च ।

(ख) सारस्वतः स्वतन्त्रः स्याद्भवेदाभ्यासिको मितः ।
औपदेश कविस्त्वत्र वल्गु फल्गु न जल्पति ॥

(ग) प्रतिभाव्युत्पत्तिमांश्च कविः कवि रित्युच्यते ।
स च त्रिधा शास्त्रकविकाव्यकविरुभयकविश्च ।
तेषामुत्तरोत्तरीयो गरीयान् इति श्यामदेवः ।

(घ) अवापोद्धरणे तावद् यावद्दोलायते मनः ।
पदानां स्थापिते स्थैर्ये इन्तसिद्धा सरस्वती ॥

4. कयोश्चिद् द्वयोर्व्याख्या विधेया :

(क) इदमन्धंतमः कृत्स्नं जायेत भुवनत्रयम् ।
यदिशब्दाह्वयं ज्योतिरासंसारं न दीप्यते ॥

(3)

- (ख) सर्गवन्धो महाकाव्यमुच्यते तस्य लक्षणम्।
आशीर्नमस्क्रियावस्तु निर्देशोवापि तन्मुखम्॥
- (ग) तत्कथाऽऽख्यायिकेत्मेका जाति संज्ञा द्वयाङ्किता।
अत्रैवात्तर्भविष्यन्ति शेषाचाख्यान जातयः॥
- (घ) संस्कृतं नाम दैवी वागत्वाख्याता महर्षिभिः।
तद्भवस्तत्समो देशीत्यनेकः प्राकृतःक्रमः॥

5. अधोलिखितेषु औचित्यद्वयं स्पष्टयतः :

- (क) वाक्यौचित्यम्
(ख) अलंकारौचित्यम्
(ग) रसौचित्यम्
(घ) देशौचित्यम्
(ङ) प्रतिभौचित्यम्
